

9A:9

För en fastighet, som var ansluten till både vatten och avlopp, hade under lång tid endast debiterats bruksavgift för renvatten. Eftersom fastighetsägaren haft fog för att uppfatta sina betalningar av vattenräkningarna som slutgiltiga regleringar av kommunens anspråk på bruksavgift för vatten och avlopp, ansågs han inte vara skyldig att tillägsbetala avloppsavgift i efterhand.

L.L:s fastighet ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. Den är bebyggd med ett enbostadshus som hans familj om sju personer, varav fem barn, använder som permanentbostad. Fastigheten är ansluten till den kommunala ren- och spillvattenanläggningen. Renvattenanslutningen skedde långt innan L.L. år 1980 förvärvade fastigheten, medan spillvattenanslutningen utfördes någon gång i samband med förvärvet. Han gjorde abonnemangsanmälan den 16 juni 1980 och debiterades därefter bruksavgifter för el, vatten och renhållning. Däremot påfördes han inte någon särskild avgift för spillvattenhanteringen. Han betalade de räkningar han fick. Vid en senare inventering av befintliga anslutningar till den allmänna anläggningen upptäcktes att fastigheten var ansluten till spillvattennätet utan att någon bruksavgift erlagts för detta. Med anledning härav fakturerade kommunen den 7 december 1992 L.L. ännu ej preskriberade bruksavgifter för spillvatten enligt gällande va-taxa för de tre senaste åren den 5 augusti 1989 – 7 augusti 1992.

Genom utslag den 10 juni 1993 förpliktade kronofogdemyndigheten i Umeå L.L. att till kommunen utge nyssnämnda bruksavgift, 10 868 kronor, jämte viss ränta och ersättning för processkostnad och inkassokostnad.

L.L. sökte återvinning av utslaget och bestred kravet men vitsordade beloppets storlek och ränteberäkningen i och för sig. Han vitsordade också att avgiftsskyldighet beträffande spillvatten numera föreligger för fastigheten men bestred sådan skyldighet för förfluten tid. Som grund för bestridandet åberopade han dels att han redan erlagt av kommunen tidigare debiterade bruksavgifter för den aktuella perioden och att han saknat anledning misstänka att dessa var felaktiga varför han varit i god tro, dels att kommunen fattat ett rättsvidrigt retroaktivt beslut tre år tillbaka.

Kommunen anförde bl.a.: Den tidigare fastighetsägaren B.S. inkom med servisanmälan beträffande spillvatten den 11 januari 1980. Kommunen beräknade anläggningsavgift för fastighetens spillvattenanslutning i mars 1980 och debiterade fastighetsägaren denna. Avgiften betalades. Den 16 juni 1980 gjorde L.L. abonnemangsanmälan beträffande vatten, renhållning och el. Kommunen färdigställde spillvattenavsättning för fastigheten den 26 september 1980. Någon gång efter denna tidpunkt anslöts fastigheten utan kommunens vetskap till den allmänna spillvattenanläggningen. Enligt kommunens rutiner tas bruksavgifter ut först vid faktisk anslutning av fastighet, varvid man utgår från meddelade bygglov. Något va-bygglov har inte sökts för L.L:s fastighet. Kommunen har därför inte kunnat känna till när fastigheten anslöts. Enligt kommunens uppfattning är fastighetsägare skyldig att anmäla ändrad va-installation eller sådana förhållanden som kan påverka avgiftens storlek. Någon sådan anmälan har inte inkommit från L.L. Han borde ha förstått att de bruksavgifter som påfördes honom den aktuella perioden inte avsåg spillvatten. Hans goda tro i detta hänseende ifrågasätts med hänsyn till att det på fakturorna står angivet att de endast avser vatten, "end. vatten", att avgiftsbeloppet var så litet att det märktes att avloppsavgift inte ingick samt att kommunen under år 1987, i samband med ledningsarbeten vid fastigheten, uppmanat honom att kontrollera anslutningsförhållandet beträffande avlopp och anmäla detta till kommunen.

Va-nämnden yttrade:

Det är inte klarlagt när fastigheten kopplades samman med den allmänna avloppsanläggningen. L.L. har uppgett att anslutningen var gjord när han hösten 1980 flyttade in i fastigheten. Under hans innehavstid skulle fastighetens anslutningsförhållanden inte ha undgått någon förändring över huvud taget. Utredningen motsäger inte dessa uppgifter.

Den 16 juli 1980 gjorde L.L. abonnemangsanmälan på härför avsedd blankett. Denna gäller abonnemang på el, vatten och renhållning. Avlopp nämns inte i blanketten. Det är upplyst att vattenabonnemanget vid föreliggande avloppsanslutning avsågs omfatta även avloppshanteringen.

L.L. kryssade för alla tre nyttigheterna – el, vatten och renhållning. Han visste att fastigheten var ansluten till avloppet. Och han säger sig därefter ha levt i föreställningen att han betalat för avloppshanteringen i och med att han betalat vattenräkningarna. Utredningen visar inte att han haft någon annan insikt i detta hänseende. Såvitt framkommit om den av parterna nämnda

händelse 1987, då anslutningsförhållandena var på tal, ingavs honom vid det tillfället inte någon orsak att misstänka att han inte betalade för avloppshanteringen.

Frågan är om innehållet i vattenräkningarna, avgiftens storlek eller andra omständigheter gett honom anledning till sådan misstanke.

I ett par jämförbara rättsfall från el-området, NJA 1991 s 3 (I och II) uttalade Högsta domstolen följande: "Vid leverans av elektrisk ström är det normalt leverantören som har de ojämförligt bästa möjligheterna att utföra de mätningar och beräkningar som ligger till grund för faktureringen. Det är leverantören som tillhandahåller och disponerar över den tekniska apparatur som registrerar förbrukningen av ström. Avläsning görs som regel av denne. Leverantören känner också väl till de taxor som gäller och de bestämmelser i övrigt på vilka debiteringen av avgifter grundas, medan motsvarande kunskaper mera sällan finns hos abonnenterna. Dessas möjligheter att kontrollera riktigheten av debiteringarna är sålunda som regel begränsade. Normalt bör abonnenterna därför kunna förlita sig på att gjorda debiteringar är riktiga. Någon närmare undersökningsplikt i detta hänseende kan alltså i allmänhet inte anses åvila dem".

I allt väsentligt bör vad sålunda uttalats ha motsvarande tillämpning på va-området. Det kan med hänsyn härtill inte anses att L.L. redan på grund av vattenräkningarnas innehåll bort inse att räkningarna inte innefattade någon avgift för avloppshanteringen. Sådan insikt torde förutsätta att granskningen av räkningarna också omfattade en jämförelse med bestämmelserna och prislistan i kommunens va-taxa. En så ingående granskning kan knappast krävas av abonnenten med mindre denne haft särskild anledning därtill. I det hänseende räcker det inte med noteringen "end. vatten", som den i målet företedda vattenräkningen innehåller. Denna notering, om den alls uppfattas, är inte särskilt upplysande för den som har beställt ett "vattenabonnemang". Inte heller gav den debiterade bruksavgiften som sådan anledning till vidare granskning. Avgiften var inte anmärkningsvärt låg för att avse både vatten och avlopp.

Till detta kommer att L.L. fullgjort sin avgiftsskyldighet på samma sätt under lång tid, tolv år, och inrättat sig därefter. Och att det skett utan någon reaktion från kommunens sida. Det hade ju inte varit förvånande om någon i kommunen undrat över hur denna bostadsfastighet, för vilken avloppsavgifter inte erlades, kunde klara sina avloppsbehov. Detta särskilt med tanke på att anläggningsavgiften för fastighetens anslutning till det kommunala avloppet hade betalats redan år 1980 och att kommunen inte på annat sätt, exempelvis genom slamtömning, betjänade fastigheten i fråga om avloppet.

Va-nämnden finner vid en samlad bedömning av vad som har förekommit i målet att L.L. får anses ha haft fog för att uppfatta sina betalningar av de – för övrigt såsom "slutliga" betecknande – avgiftsfakturorna som slutgiltiga. Han är vid sådant förhållande inte skyldig att betala den bruksavgift för fastighetens avlopp som i efterhand har påförts honom för perioden den 5 augusti 1989 – 7 augusti 1992.

Va-nämnden undanröjde kronofogdemyndighetens utslag och lämnade kommunens talan utan bifall.

Beslut: 1994-12-07, BVa 108

Mål nr: Va 265/93